

KIBRIS'TA TÜRKLER TARAFINDAN KONU ULAN L SANIN ADI NE OLMALIDIR?

Gökçe YÜKSELEN ABDURRAZAK PELELER*

ÖZET

Yapılan çalı malara bakıldı ı zaman, Kıbrıs'ta Türklerin konu tu u lisanın adlandırılmasında bir karma anın var oldu u görülmektedir. Çe itli çalı malarda, "Kıbrıs Türkçesi", "Kıbrıs A ız", "Türkçenin Kıbrıs A ızları", "Kıbrıs Türk A ızları", "Kıbrıs A ızları", "Kıbrıslı Türkçe" ve "Kıbrıslı Türkçe" gibi, aynı eyi adlandırmak için kullanıldı ına üphe olmayan ancak bazen ifade sınırları bazen de güdülen gaye bakımından farklılık arz eden tabirler kullanılmı tır. Bu tabirlerden kiminin Kıbrıs'ta konu ulan Türkçeyi tüm yönleri ile tarif etmede yetersiz kalırken, kiminin belirsizli e sebep oldu u, kiminin ise dil bilimsel olmayan gayeler güttü ü görülmektedir. Bu makalenin amacı, bu tabirlerden hangisinin veya hangilerinin Kıbrıs'ta konu ulan Türkçeyi tarif etmek için uygun oldu unu ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Kıbrıs Türkleri, Türkçe, A ız, Çe itlilik.

WHAT SHOULD BE THE LANGUAGE SPOKEN BY TURKS IN CYPRUS CALLED?

89

ABSTRACT

Studies made on the language spoken by the Turkish Cypriots have proven that there is confusion about naming this language. "Turkish of Cyprus", "Dialect of Cyprus", "Turkish Dialects of Cyprus", "Cyprus Dialects of Turkish", "Dialects of Cyprus", "Cypriot Turkish" and "Cypriot Turkish" are among these appellations. There is no doubt that all these appellations are used for naming the same phenomenon. However, the parameters in their denotations and the intentions in their usage are different. Some of them are incapable of describing all aspects of the Turkish spoken in Cyprus, whilst some are causing an ambiguity. On the other hand others are used with non-linguistic intentions. The aim of this article is to demonstrate which one(s) of these appellations are suitable for describing the Turkish spoken in Cyprus.

Keywords: Cyprus, Turkish Cypriots, Turkish, Dialect, Variation.

* Ö r. Gör., Girne Amerikan Üniversitesi, E itim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Ö retmenli i Bölümü, Girne – KKTC, E-posta: gokceyükselen_abdurrazak@hotmail.com.

1. Giri

Türkçenin Kıbrıs adasına 1571 yılında adanın Osmanlı Devleti tarafından fethinden sonra geldiği kabulü yaygındır. Türkçenin ada üzerinde büyük halk kitleleri tarafından konuşulmaya başlanması bu tarihten itibaren oldu ve yanlı olmamakla birlikte, adada Türkçenin bu tarihten evvel de mevcut olduğunu iddia eden ciddi kanıtlar bulunmaktadır.

Türkçenin ada üzerinde en az dört asırlık bir mazisinin bulunmasına karşın, Türkçenin diğer ağız ve lehçeleri dikkate alındığında, ada üzerinde konuşulan Türkçe hakkında yapılan çalışmaların oldukça geç başlamış olduğu kabul edilebilir. Ancak son zamanlarda bu konuda yapılan çalışmalar ivme kazanmış ve Kıbrıs'ta Türkler tarafından konuşulan lisanın çeşitli cihetleri birçok araştırmacının konusu olmuştur. Bu araştırmaların alanı, sözcük biliminden ses bilimine, topluluk dil biliminden biçim bilimine kadar büyük bir çeşitlilik arz etmektedir. Ancak bütün bu araştırmalar neticesinde ortaya çıkan manzara, Kıbrıs'ta Türkler tarafından konuşulan lisanın adı konusunda bilim adamları arasında bir fikir birliğinin bulunmadığını açıkça ortaya koymaktadır. Çeşitli çalışmalarında karşımıza “Kıbrıs Türkçesi”, “Kıbrıs Ağızı”, “Türkçenin Kıbrıs Ağızları”, “Kıbrıs Türk Ağızları”, “Kıbrıs Ağızları”, “Kıbrıslı Türkçe” ve “Kıbrıslı Türkçe” gibi adlandırmalar çıkmaktadır.

2. Kıbrıs Türklerinin Konuştuğu Lisanın Adlandırılmasındaki Karmaşa

Kıbrıs'ta konuşulan Türkçe hakkındaki çalışmaların temeli Konur'un 1938 yılında yayınladığı “Kıbrıs Türkleri” adlı eserinin içerisinde bulunan dil malzemesi ile başlamak mümkün ise de Hasan Eren'in çalışmaları, Kıbrıs'ta konuşulan Türkçe konusunda yapılan kapsamlı dil bilimsel çalışmaların başlangıç noktası olarak kabul edilebilir. Konur¹ eserinde “Kıbrıs Türkçesi” tabirini tercih etmiştir. Hasan Eren ise eserlerinde Kıbrıs'ta Türkler tarafından konuşulan lisanı hem de *dialecte turc de Chypre* yani “Kıbrıs Türk Ağızı”² hem “Kıbrıs Türkçesi”³ hem de “Kıbrıs Ağızı”⁴ şeklinde adlandırmıştır. Bu tarihten itibaren bu konuda yapılan çalışmalarda zaman zaman “Kıbrıs Türkçesi” tabirinin kullanıldığını ama umumiyetle “Kıbrıs Ağızı” adlandırmasının tercih edildiği görülmektedir. Buna rağmen “Kıbrıs Türkçesi” Cumakunova⁵, Tasnadi⁶, Demir⁷, Hakeri⁸, Kabataş⁹ ile Johanson¹⁰, da görüldüğü gibi günümüze kadar kullanılmamıştır. Cumakunova ve

¹ Smet Konur, **Kıbrıs Türkleri**, Bürhaneddin Matbaası, Lefkoşa 1938, s. 24

² Hasan Eren, “Enigmes Populaires Turques de Chypre”, **Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae**, S:11 (1960), s. 105

³ Hasan Eren, “Kıbrıs'ta Türkler ve Türk Dili”, **Türkoloji Dergisi**, S:1 (1964), s. 6

⁴ Agm; Hasan Eren, “Kıbrıs Ağızının Kökeni”, Mustafa Hamid Altan (Haz.), **Milletlerarası Birinci Kıbrıs Tetkikleri Kongresi (14-19 Nisan 1969) Türk Heyeti Tebliğleri**, içinde, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara 1971, s. 347-359.

⁵ Günzira Cumakunova, “Kırgız ve Kıbrıs Türkçesi Atasözlerindeki Paralelizm”, Bozkurt – H. Ateşin – M. Kansu (Haz.), **İkinci Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi, 24-27 Kasım 1998**, C 4, Doğu Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Yayınları, Gazimausa 1999, s. 121-130.

⁶ Edit Tasnadi, “Kıbrıs Türkçesi ile Macarca'nın Benzerlikleri: Atasözlerimiz ve Deyimlerimize Dair”, Ülker Vancı-Osam (Haz.), **Dördüncü Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi Bildirileri, 28-29 Kasım 2002**, içinde, Doğu Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Yayınları, Gazimausa 2002, s. 329-338.

⁷ Nurettin Demir, “‘Wollen’ im Zyperntürkischen”, **Mediterranean Language Review**, S:14 (2002), s. 9-20; Nurettin Demir, “Sprachkontakt in Nordzypern? Bemerkungen zu gebundenen Sätzen”, Hendrik Boeschoten – Heidi Stein (Haz.), **Einheit und Vielfalt in der türkischen Welt**, içinde, Harrassowitz Verlag, Wiesbaden 2007, s. 160-170.

⁸ Bener Hakkı Hakeri, **Kıbrıs Türkçesi Sözlüğü**, SAMTAY Vakfı Yayınları, Gazimausa 2003.

⁹ Orhan Kabataş, **Kıbrıs Türkçesinin Etimolojik Sözlüğü**, Öncü Basımevi, Lefkoşa 2007; Orhan Kabataş, “eyner/e ner Sözcüğünün Kökeni Üzerine”, **Kıbrıs Türk Dili**, S:2 (2009), s. 5-8.

Tasnadi, Kıbrıs'ta Türkler tarafından kullanılan atasözlerini sırasıyla Kırgız Türkçesinde ve Macarcada kullanılan atasözleri ile karşılaştırdıkları çalışmalarının Kıbrıs'ı ilgilendiren bölümlerinde "Kıbrıs Türkçesi" tabirini kullanmışlardır. Demir, Kıbrıs Türklerinin kullandığı istek bildiren cümleleri incelediği *Wollen im Zyprentürkisch* isimli çalışmada ve dil bilgilerini incelediği *Sprachkontakt in Nordzypem* isimli çalışmada *Zyperntürkisch* yani "Kıbrıs Türkçesi" isimlendirmesini tercih etmiştir. Hakeza, Orhan Kabata, Etimolojik Sözlükünde ve 2009'daki etimolojik çalışmada yine "Kıbrıs Türkçesi" tabirini kullanmıştır. Lars Johanson da imdiki zaman üzerine yaptığı çalışmada bu ibareyi kullanma yoluna gitmiştir.

"Kıbrıs Türkçesi" adlandırmasının, Kıbrıs'ta konuşulan Türkçeyi coğrafya olarak tarif etmesinde bir sorun olmamakla birlikte, Kıbrıs Türklerinin kullandığı lisanın genel Türk dilinin lehçe ve yapısal özellikleri içindeki yerini açık olarak belirtmemesinden olsa gerek "Kıbrıs A zı" tabiri daha ümüllü bir kullanım sahası bulmuştur. Saraçoğlu¹¹, Taçı¹² Vancı¹³ ve Gürkan¹⁴ gibi yerli araştırmacılar tarafından yapılan ve Kıbrıs'ta yaşayan Türklerin lisanının tetkikinde birer kilometre taşı olan araştırmalarda hep "Kıbrıs A zı" adlandırması kullanılmıştır. Doksanlı yılların başlarından itibaren hız kazanan Kıbrıs'ta konuşulan Türkçe üzerine yapılan çalışmalarda münhasıran bu tabirin kullanıldığı görülmektedir. Bozta¹⁵, Gülden Saol¹⁶, Musa Duman¹⁷, Havva Tekin¹⁸, Mustafa Argunah¹⁹, Rıdvan Öztürk²⁰, Ahmet Pehlivan²¹, Kamile Ömer²², Necdet

¹⁰ Lars Johanson, "Türk Dillerinde Odaksız İmdi Zaman Öretilicisi ve Kıbrıs Türkçesinde Eksikliği", **Bilgi**, S:49 (2009), s. 93-100.

¹¹ Erdoğan Saracoğlu, **Kıbrıs A zı**, Yarı Off-Set, Lefkoşa 1980; Erdoğan Saracoğlu, **Kıbrıs A zı**, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, Lefkoşa 1992; Erdoğan Saracoğlu, "Kıbrıs A zının Fonetik Özellikleri", **Uluslararası Türk Dili Kongresi 1992 (26 Eylül – 1 Ekim 1992)**, içinde, TDK Yayınları, Ankara 1996, s.329-340; Erdoğan Saracoğlu, **Kıbrıs A zı – Ses Bilgisi özellikleri, Metin Derlemeleri, Sözlük**, Ate Matbaası, Lefkoşa 2009.

¹² Yıldıran Taçı, **Kıbrıs A zı Dil Özellikleri**, Akar Yayıncılık, Lefkoşa 1986.

¹³ Ülker Vancı, "Kıbrıs A zının Ses, Yapı ve Fone Özellikleri", A. Sumru Özsoy – Hikmet Sebüktegin (Haz.), **IV. Dilbilim Sempozyumu Bildirileri (17-18 Mayıs 1990)**, içinde, Bozüyük Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1990, s. 243-256.

¹⁴ Ali Gürkan, **Kıbrıs A zında Edatlar Bağlaçlar ve Ünlemlerin Kullanım Özellikleri**, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1997.

¹⁵ Bozta, "Kıbrıs A zı'nda Sesbilimsel Değişimler", G. Durmuşlu – K. Ömer – A. Kocaman – S. Özsoy (Haz.), **Dilbilim Araştırmaları 1991**, içinde, Hitit Yayınevi, Ankara 1991, s. 11-17.

¹⁶ Gülden Saol, "Kıbrıs A zı Üzerine Yapılan Çalışmalar", **Bir, Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi**, S:8 (1997), s. 99-106.

¹⁷ Musa Duman, "Kıbrıs A zı Üzerine Bazı Notlar", **İmi Araştırmalar**, S:8 (1999), s. 115-130; Musa Duman, "Kıbrıs A zının Morfolojik Kaynakları: +cık Küçültme Ekinin Kullanımı", Smail Bozkurt (Haz.), **Üçüncü Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi, 13-17 Kasım 2000**, C. 2, içinde, Doğu Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Yayınları, Gazimausa 2000, s. 15-25.

¹⁸ Havva Tekin, "Kıbrıs A zının Devamlılığında İnsan ve Zaman Faktörünün Olumlu – Olumsuz Etkileri", Smail Bozkurt (Haz.), **Üçüncü Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi, 13-17 Kasım 2000**, C. 2, içinde, Doğu Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Yayınları, Gazimausa 2000, s. 627-632.

¹⁹ Mustafa Argunah, "Kıbrıs A zıyla İlgili Yayınlanmış Çalışmalara Eleştirel Bir Bakış", Smail Bozkurt (Haz.), **Üçüncü Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi, 13-17 Kasım 2000**, C. 2, içinde, Doğu Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Yayınları, Gazimausa 2000, s. 65-79; Mustafa Argunah, "Kıbrıs A zında Ünlü Değişimleri", **İmi Araştırmalar**, S:11 (2001), s. 7-27; Mustafa Argunah, "Yaşayan Kıbrıs Türk A zı", **Türk Dili**, S:614 (2003), s. 193-203.

²⁰ Rıdvan Öztürk, "Kıbrıs A zının Kelime Hazinesindeki Değişimler", Smail Bozkurt (Haz.), **Üçüncü Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi, 13-17 Kasım 2000**, C. 2, içinde, Doğu Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Yayınları, Gazimausa 2000, s. 27-45; Rıdvan Öztürk, "Kıbrıs A zında Dönümlülük", **Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S:1 (2001), s. 103-109; Rıdvan Öztürk, "Anadolu ve Kıbrıs A zılarında Tekinsiz (Tabu) Örneği: Dulunmak", **Bilgi**, S:37 (2006), s. 57-64.

²¹ Ahmet Pehlivan, "KKTC İlkokul Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarında Görülen Kıbrıs A zına Ait Sesbilimsel Özellikler", Smail Bozkurt (Haz.), **Üçüncü Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi, 13-17 Kasım 2000**, C. 2,

Osam ve Meltem Kelepir²³, Mustafa Gökçeo lu²⁴, Gürkan Gümü atam²⁵, Derzinevesi ve Meteci²⁶ ile Osman Erciyas²⁷ Kıbrıs'ta Türkler tarafından konu ulan lisanı hep “Kıbrıs A zı” olarak adlandırmayı tercih etmişlerdir.

Çok yaygın olmamakla birlikte Ö. Savo lu²⁸, Vancı²⁹, Mehmet Ali³⁰, Demir³¹, Ya ın³², Demir ve Johanson³³ ile Kappler³⁴, de görüldü ü gibi birtakım ara tırmacılar “KıbrıslıTürkçe”, “KıbrıslıTürkçesi” veya “Kıbrıslı Türkçe” ekindeki tabirleri kullanmayı tercih eder olmuşlardır. Petek Kurtböke ise bu adlandırmaya ko ut addedilebilecek *Cypriot Variety* yani “Kıbrıslı Varyant” tabirini kullanmış³⁵.

Dimililer Arı'nın³⁶ çalı masından da anlaşıldı ı gibi daha evvel de kullanılmış olan fakat Türkiye'deki Türklük bilimi ara tırmacıları arasında ancak binyılın ba ından itibaren kullanımı sıklık kazanmış olan bir di er adlandırma ise “Kıbrıs A ızları”, “Kıbrıs Türk A ızları” veya “Türkçenin Kıbrıs A ızları” ekindeki - Kıbrıs'ta Türkçenin birden fazla ekinin konu uldu unu

içinde, Do u Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Ara tırmaları Merkezi Yayınları, Gazima usa 2000, s. 1-13; Ahmet Pehlivan, **Aya rini'den Akdeniz'e Kıbrıs A zının De i mi**, Adım Yayıncılık, Lefko a 2003; Ahmet Pehlivan, “Kıbrıs Türk Edebiyatında A ız Kullanımı”, Ülker Vancı-Osam (Haz.), **Be inci Uluslararası Kıbrıs Ara tırmaları Kongresi Bildirileri, 14-15 Kasım 2005**, *içinde*, Do u Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Ara tırmaları Merkezi Yayınları, Gazima usa 2007, s. 279-285.

²² Kamile İmer, “Kıbrıs A zı'nda Tümce Sonu Perde De i meleri”, Ö. Demircan – A. Erözden (Haz.), **XV. Dilbilim Kurultayı, 24-25 Mayıs 2001, Bildiriler**, *içinde*, Yıldız Teknik Üniversitesi Vakfı Yayınları, stanbul 2001, s. 45-54.

²³ Necdet Osam – Meltem Kelepir, “Bibliography of Studies Carried Out on the Turkish Cypriot Dialect”, **Journal of Cyprus Studies**, S:20/21 (2001), s. 144-157.

²⁴ Mustafa Gökçeo lu, **Kıbrıs Türk kilemeleri ve Yansıma Sesleri Sözlü ü**, E itim Vakfı Yayınları, Lefko a 2004, s.6.

²⁵ Gürkan Gümü atam, “Kıbrıs A zı Üzerine Hazırlanan Sözlükler ve Bu Sözlüklerdeki Yöntem Sorunları”, **Turkish Studies**, S:4/4 (2009), s. 481-504.

²⁶ Habib Derzinevesi – Sultan Meteci, **Gıbrız A zıyanan Kıbrıs Masalları**, Y.D.Ü. Matbaası, Lefko a 2009.

²⁷ Osman Erciyas, “Kıbrıs A zındaki Öz Türkçe Kelimeler Açısından *Da arcık*'in Dili”, **Diyalektolog**, S:2 (2011), s.15-28.

²⁸ Ö. Savo lu, **Cypriot Turkish: A Variationist Perspective**, York University, Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi, Toronto 2001.

²⁹ Ülker Vancı, “Cypriot Turkish: Some Empirical Observations”, B. Rona (Haz.), **Current Issues in Turkish Linguistics. Proceedings of the 5th International Conference on Turkish Linguistics**, C. 2, *içinde*, Hitit Yayınevi, Ankara 2001, s. 134-143.

³⁰ Aydın Mehmet Ali, **Turkish Speaking Communities & Education – No Delight**, FATAL Publications, Londra 2001, s. 89.

³¹ Nurettin Demir, “On *imi* in Cypriot Turkish”, **Turkic Languages**, S:7 (2003), s. 268-274.

³² Mehmet Ya ın, **KıbrıslıTürk iiri Antolojisi (18. yy-20. yy). 3 Ku ak, 3 Kimlik, 3 Vatan Arasında Bir Türk Azınlık iiri**, Yapı Kredi Yayınları, stanbul 1994, s.23; Mehmet Ya ın, **Diller ve Kültürler Arası Bir Edebiyat ncelemesi: Kıbrıs iiri Antolojisi (M.Ö. 9. – M.S. 20. yy.)**, Adam Yayınları, stanbul 2005, s. 117.

³³ Nurettin Demir – Lars Johanson, “Dialect Contact in Northern Cyprus”, **International Journal of the Sociology of Language**, S:181 (2006), s. 1-9.

³⁴ Matthias Kappler, “Contact-induced Effects in the Syntax of Cypriot Turkish”, **Turkic Languages**, S:12 (2008), s. 196-213.

³⁵ Petek Kurtböke, “A Methodological option for Building the Mixed Code lexicon in Cyprus”, **Mediterranean Language Review**, S:15 (2003/04), s. 175.

³⁶ entaç Dimililer Arı, **Kıbrıs A ızları Üzerine Bir Çalı ma**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafya Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Ankara 1984.

varsayan - kullanımlardır. Nurettin Demir³⁷, Nazmiye Çelebi³⁸, Orhan Kabata³⁹, Mustafa Gökçeo lu⁴⁰, Gökçe Yükselen⁴¹, Canan leri⁴² ve Gürkan Gümü atam⁴³ bu isimlendirmeyi tercih eden ara tırmacılar arasında sayılabilir. Kıbrıs'ta Türkçenin birden fazla eklinin konu uldu unu belirten adlandırmaları yalnızca Türk ara tırmacıların de il yabancı Türkologların da kullandı ı görülmektedir. Hatta Scharlipp⁴⁴ ile Georgiou-Scharlipp ve Scharlipp'in⁴⁵ yaptıkları çalı malarından da anla ılaca ı üzere bu kullanıma iki binli yıllardan evvel i lerlik kazandırılmı tır.

Bu manzaradan da anla ılaca ı gibi Kıbrıs'ta konu ulan Türkçenin adı konusunda tam bir muamma ya anmaktadır. Ço u zaman, Türklük biliminin farklı ekollerini temsil eden de i ik ara tırmacılar farklı isimler tercih etmektedirler. Ancak aynı ara tırmacının farklı çalı malarında, hatta bazen aynı çalı masında farklı adlandırmaları kullandı ı görülmektedir ve bu da karı ıklı ı daha da artırmaktadır. Mesela, 2005 yılındaki çalı masında “Kıbrıs Türk A ızları” adlandırmasını tercih eden Orhan Kabata 'ın daha sonraki çalı malarında “Kıbrıs Türkçesi” tabirini kullandı ı görülmektedir. Mustafa Gökçeo lu da 2004 yılındaki ikilemeler ve yansımalar üzerinde yaptı ı çalı masında “Kıbrıs A zı” derken 2006 tarihli sözlü üne “Kıbrıs Türk A ızları Sözlü ü” adını vermi tir. Gürkan Gümü atam'ın da Gökçeo lu gibi ba ta kullandı ı Kıbrıs Türk A zı yerine daha sonraları Kıbrıs Türk A ızları adlandırmasını tercih etti i görülmektedir. Nurettin Demir ise üç ayrı dilde yürüttü ü çalı malarında genel olarak üç ayrı isimlendirme kullanma yoluna gitmi tir. Türkçe çalı malarında tercihini ısrarla “Kıbrıs A ızları”ndan yana kullanan Demir'in, ngilizce çalı malarında *Cypriot Turkish* “Kıbrıslı Türkçe” ve Almanca çalı malarında *Zyperntürkisch* “Kıbrıs Türkçesi” tabirlerini tercih etti i görülmektedir. Demir ve Johanson'un 2009 yılında Kıbrıs'ta Türkçenin iç yapısında meydana gelen dil etkile imleri üzerine yaptıkları çalı mada ise, hem “Kıbrıslı Türkçe” hem “Kıbrıs Türk A zı” hem de “Kıbrıs A ızları” adlandırılmaları kullanılmı ; hatta her üç tabir aynı sayfa üzerinde kullanılmı tır⁴⁶. Farklı zamanlarda ve farklı

³⁷ Nurettin Demir, “Kıbrıs A ızlarında *imi* Hakkında”, *Bilig*, S:23 (2002), s. 129-139; Nurettin Demir, “Kıbrıs A ızları Üzerine”, Nurettin Demir & Fikret Turan (Haz.), *Scholarly Depth and Accuracy / A Festschrift to Lars Johanson – Lars Johanson Arma anı, içinde*, Grafiker Yayınları, Ankara 2002, s. 101-110; Nurettin Demir, “Kıbrıs A ızlarında stek Eki Alımı Cümleler”, *V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı, 20-26 Eylül 2004 Ankara, Bildiri Özetleri*, içinde, TDK Yayınları, Ankara 2005, s. 725-729 ; Nurettin Demir, “Kıbrıs'ta Türkçe”, Nihat Öztoprak – Bayram Ali Kaya (Haz.), *Suya Dü en Sancak. Kıbrıs Türk Kültürü Üzerine ncelemeler, içinde*, 47 Numara Yayıncılık, stanbul 2007, s. 60-79.

³⁸ Nazmiye Çelebi, “Kıbrıs A ızları ve Dil Etkile imi”, *Türk Dili*, S:616 (2003), s. 394-398; Nazmiye Çelebi, *Kıbrıs Türk A ızlarında Dil li kisi zleri*, stanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamı Doktora Tezi, stanbul 2010.

³⁹ Orhan Kabata , “Kıbrıs Türk A ızlarında Korunan Eski Sözcükler Üzerine”, *Türk Dili*, S:639 (2005), s. 223-238.

⁴⁰ Mustafa Gökçeo lu, *Kıbrıs Türk A ızları Sözlü ü*, Türkiye Bankası Yayınları, stanbul 2008.

⁴¹ Gökçe Yükselen, “Türkçenin Kıbrıs A ızlarında Subjunktifler”, Ayda Konuko lu – Elif Karaku (Haz.), *Karaman Dil Kültür ve sanat Dergisi 730. Türk Dil Bayramı Özel Sayısı, içinde*, Karaman 2007, s. 292-296.

⁴² Canan leri, “Kıbrıs Türk A ızlarında Sürüngen simleri”, *Kıbrıs Türk Dili*, S:2 (2009), s. 9-17.

⁴³ Gürkan Gümü atam, “Kıbrıs A ızlarında Organ Adlarıyla Kurulan Deyimler”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Ara tırmaları Dergisi*, S:27 (2010), s. 249-295; Gürkan Gümü atam, “Kıbrıs A ızlarında Ek Eylem –I (Birle ik Çekimler)”, *Turkish Studies*, S:6/1 (2011), s. 1187-1216; Gürkan Gümü atam, “Kavram Alanları Açısından Kıbrıs Türklerince Hayvanlara Verilen Adlar”, *Diyalektolog*, S:3 (2011), s. 13; Gürkan Gümü atam, “Kıbrıs A ızlarında Seçilmiş Bir Kod: nice”, *Turkish Studies*, S: 6/2 (2011), s. 455-466; Gürkan Gümü atam, “Söz Dizimi Açısından Kıbrıs Türk Atasözleri: Türkiye Türkçesindeki Varyantlarla Paralellikler ve Sapmalar”, *Diyalektolog*, S:2 (2011), s. 41-54.

⁴⁴ Wolfgang-E. Scharlipp, “Classification of the Greek Loanwords in the Turkish Dialects of Cyprus”, Jens Peter Laut – Mehmet Özlmaz (Haz.), *Bah ı Ögdisi, Klaus Röhrborn Arma anı, içinde*, Simurg Yayınları, stanbul 1998, s. 311-315; Wolfgang-E. Scharlipp, “Zur Syntax der türkischen Dialekte Zyperns”, *Materialia Turcica*, S:20 (1999), 1-10.

⁴⁵ Kyriaki Georgiou-Scharlipp – Wolfgang-E. Scharlipp, “Three Examples of a Turkish Cypriot Dialect”, *Mediterranean Language Review*, S:10 (1998), s. 171.

⁴⁶ Demir – Johanson, *a.g.m.*, s. 4.

dillerde yaptığı çalışmalarda farklı adlandırmalar kullanmayı tercih eden bir diller araştırmacı ise Ülker Vancı'dır. 1990 yılındaki Türkçe çalışmasında "Kıbrıs Arapçası" ibaresini tercih eden Vancı'nın 2001 tarihli İngilizce çalışmasında *Cypriot Turkish* "Kıbrıslı Türkçe" adını kullandığı görülmüştür.

3. Türkiye'de ve Batı'da Yerel Dillerin Tasnifinde Dikkate Alınan Ölçütler

Bu kadar fazla adlandırma ile ilgili sorunların sebepleri bireysellik tercihleriyle alakalı olduğu kadar Kıbrıs'taki Türk nüfusun geçirdiği tarihsel ve içtimai tecrübelerin ürünü olarak topluluk dil bilim süreciyle de ilgilidir. Bu sürecin neticesinde bugün Kıbrıs'ta konuşulan Türkçenin yapısı ortaya çıkmıştır. Aslında bilimsel yöntemle Kıbrıs'ta konuşulan Türkçenin adının belirlenmesinde bireysellik tercihlerden ziyade bu yapının dikkate alınmasını gerektirmektedir. Meseleye bu açıdan yaklaşıldığı takdirde sorun kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Zira dilin kendi içerisindeki hiyerarşik yapıda hangi özellikleri taşıyan türün nereye oturtulması gerektiği aslında dilbilimci bilim insanları tarafından yapılan çalışmaları neticesinde oldukça açık bir şekilde ortaya konulmuştur. Türk dil biliminde bir dilin hem ses hem de kelime olarak farklılık gösteren türü lehçe, ses ve ekil yönünden farklılık gösteren türü dialekt, mahalli bölgelerde konuşulan ve ses yani söyleyiş, telaffuz yönünden farklılık gösteren türü aksan olarak sınıflandırılmıştır⁴⁷. Geleneksel olarak Batı dil biliminde ise, dillerin bölgesel türleri ikili bir düzene göre sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre ses ve / veya ekil farklılıkları gösteren alt tür aksan, gramer yapısı, kelime ve ekil farklılıkları gösteren alt tür lehçe olarak adlandırılmaktadır⁴⁸.

4. Karma Anın Muhtemel Sebepleri

Bu ilkeler ışığında meseleye tekrar bakıldığında bu adlandırmaların hangisinin Kıbrıs'ta bugün konuşulan Türkçenin yapısına daha uygun olduğu kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi "Kıbrıs Türkçesi" eklindeki kullanımın Kıbrıs'ta konuşulan Türkçeyi doğru olarak tarif etmesi açısından bir yanlışlık olmamasına rağmen bir belirsizlik söz konusudur. Mesela Cumakunova 1999 künyeli çalışmada "Kırgız ve Kıbrıs Türkçesi"nin atasözleri incelemektedir. Burada Genel Türkçenin bir lehçesi durumunda olan Kırgız Türkçesi ile Genel Türkçenin bir lehçesi olan Türkiye Türkçesinin (Osmanlı Türkçesi?) bir alt sınıflandırmasında olması gereken Kıbrıs'ta konuşulan Türkçe aynı şekilde tarif edilmiştir ve ikisinin arasındaki hiyerarşik ilişki belirsizdir. Bu duruma Gümü atam da dikkat çekmekte, Kıbrıs'ta konuşulan Türkçenin Türkiye Türkçesine bağlı olduğunu ve "Kıbrıs Türkçesi" adlandırmasının "Azerbaycan Türkçesi" gibi daha farklı bir anlamı çağırıyor ifade etmektedir⁴⁹. Binaenaleyh özellikle diller Türk lehçelerinin mevzu bahis olduğu ortamlarda "Kıbrıs Türkçesi" tabirinin kullanılması bilimsel belirsizliğe sebebiyet vermektedir.

Bütün adlandırmalar arasında siyasi olarak en fazla yükü olan herhalde "Kıbrıslı Türkçe" veya "Kıbrıslı Türkçe" eklinde olanıdır. Demir ve Johanson (2009)'da olduğu gibi, Kıbrıs'ta konuşulan Türkçeyi Anadolu aksanlarından ayırtmak için kullanıldığı takdirde bu adlandırmada da bir sorun görülmemektedir. Ancak bilhassa "Kıbrıslı Türkçe" eklinde tek kelime halinde yazılan tabir hiçbir bilimsel nitelik taşımamaktadır. 1974 sonrası Kıbrıs Türk edebiyatında kendini hissettiren hümanist ve evrensel akımların neticesinde ortaya çıkan bir kimlik arayışının ürünü olan "Kıbrıslı Türk" adlandırmasının⁵⁰ dile yansımaları olan bu adlandırma, tamamen siyasi endişeler

⁴⁷ Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 1962, s. 10.

⁴⁸ J. K. Chambers ve Peter Trudgill, *Dialectology*, Cambridge University Press, Cambridge – Londra – New York – New Rochelle – Melbourne – Sidney 1980, s. 17-18.

⁴⁹ Gümü atam, "Kıbrıs Arapçası Üzerine Çalışılan Sözlükler ve Bu Sözlüklerdeki Yöntem Sorunları", s. 501.

⁵⁰ Can Özgür, "Çağdaş Kıbrıslı Dillerinde Yerel Özellikler", Smail Bozkurt (Haz.), *Üçüncü Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi, 13-17 Kasım 2000*, C. 2, içinde, Doğu Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Yayınları, Gazimagusa 2000, s.354.

neticesinde ortaya çıkmıştır⁵¹. Bu kullanımın birtakım çevreler tarafından yaygınlaştırmaya çalışılması, yazı dilini mahallile tırme çabasına bir alt yapı hazırlı da olabilir. Nitekim birtakım ders kitaplarında yerel kelimelerin kullanımının yaygınlaştırmaya yönünde bir çabanın var olduğunu gözlemlenebilir. Mesela, Güner Konedralı başkanlığında bir komisyon tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki ilkököl dördüncü sınıflar için hazırlanan ve hâlen ders kitabı olarak okutulmakta olan "Türkçe Okuma ve Etkinlik Kitabı"nda yer alan "Okula Başlamak" isimli parçada Kıbrıs'ta yerel dilde 'misket' veya 'bilye' manasına gelen *pirilli* kelimesi geçmektedir. Bu kelimenin daha sonraki sayfada yer alan "Etkinlik" bölümünde cümle içerisinde kullanılması talep edilmektedir⁵². Kitabın ilerleyen sayfalarında 'boz yılan' veya 'benekli' manasına gelen *batsalli* kelimesinde de aynı duruma rastlanmaktadır⁵³.

Son zamanlarda "Kıbrıs A zı" tabirinin "Kıbrıs Türkçesi" adlandırması konusunda daha fazla tercih edilir olmasının bir sebebi de bu olabilir. Zira bu adlandırma, Kıbrıs'ta konuşulan Türkçenin yerini, Genel Türkçenin hiyerarşik yapısı içerisinde daha açık bir şekilde belirtmektedir. Üstesiz bu "Kıbrıs A zı" adlandırmasını tercih eden bütün araştırmacılar için böyle de diler. Ancak bunun en azından bazı araştırmacılar için böyle olması ihtimali güçlüdür. Mesela Rıdvan Öztürk, Kıbrıs'ta konuşulan Rumcadaki Türkçeden kopyalanmış kelimeleri incelediği çalışmasında⁵⁴, "Kıbrıs Rumcası" tabirini rahatça kullanırken bunun mukabili olabilecek "Kıbrıs Türkçesi" tabirini kullanmaktan ısrarla kaçınmakta ve bütün çalışmalarında "Kıbrıs A zı" adlandırmasını kullanmayı tercih etmektedir. Aynı duruma Gürkan Gümü atam'ın Kıbrıs'ta konuşulan Türkçede kullanılan hayvan isimlerini incelediği çalışmada da rastlanmaktadır. Çalışmalarında genellikle "Kıbrıs A ızları" adlandırmasını tercih eden Gümü atam bu çalışmada "Kıbrıs Rumcası" tabirini kullanmıştır⁵⁵.

5. Kıbrıs'ta Konuşulan Türkçenin Hak Ettiği Gerçek sim

3. bölümde belirtilen dil bilimsel ilkelerinde Kıbrıs'ta konuşulan Türkçenin Türkiye Türkçesinin altında yer alan alt mertebesinde olduğunu hiç üphe yoktur. Ancak "Kıbrıs A zı" adlandırmasının Kıbrıs'ta konuşulan Türkçeyi en azından bugün için tanımlamakta yetersiz kaldığı görülmektedir. Zira ortaya atılan üzerindeki bir Baf köylüsü göçmen ile sikele göçmeninin veya bir Görneçlinin Türkçenin aynı a zını konuştuğunu iddia etmek çok doğu olmayacaktır; ki bu da "Kıbrıs Türk A ızları" tabirinin bugün için en doğu kullanım olduğunu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Kıbrıs'ta konuşulan Türkçedeki alt farklılaşması ses ve ekil yapısına bakıldığında zaman hemen kendini belli etmektedir. Mesela ölçünlü dilde 'çitlembik' ekinde olan kelime Baf ve Limasol göçmenleri tarafından *çedlemid* ekinde telaffuz edilirken⁵⁶ bazı yörelerde *çitlemit*, *çiklemit* veya *çetlemit* ekinde bulunmaktadır⁵⁷. Aynı ekilde 'dolu' kelimesi O uz Türkçesi özelliklerine uygun olarak ada genelinde tonlu ekilde bulunurken Baf ve Limasol göçmenlerinin

⁵¹ Mehmet Ya n'ın "...Uzun yıllar Adada oldukça az bir Türk nüfusu bulunuyordu. Anadolu'dan göçürülen ve Kıbrıs'taki Elen (Rum), ama özellikle Latin, yani Levanten (İtalyan / Fransız) ve Sami (Arap / Yahudi) kökenlilerle karışarak büyüyen Kıbrıslı Türk toplumunun ortak bir Türkçe üyesi geleneğini yaratması zaman aldı" ekindeki sözleri (Mehmet Ya n, **Kıbrıslı Türk Üyesi Antolojisi**, s. 20), bu adlandırmayı tercih edenlerin Kıbrıs Türklerinin kimlikleri hakkındaki görüşlerini sarıh bir şekilde ortaya koymaktadır. Belgelerle sabit tarihî gerçeklere aykırı olan bu iddiaları kabul etmek, hiçbir ilmi temele dayandırılmaz.

⁵² **İlkokul 4. Sınıflar için Türkçe Okuma ve Etkinlik Kitabı**, KKTC Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Lefkoşa 2010, s. 3-4.

⁵³ **A.g.e.**, s. 51.

⁵⁴ Rıdvan Öztürk, "Kıbrıs Rumcasındaki Türkçe ve Türkçe Yolu ile Girmiş Altı Kelime", **Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, S:18 (2005), s. 89-113.

⁵⁵ Gümü atam, "Kavram Alanları Açısından Kıbrıs Türklerince Hayvanlara Verilen Adlar", s. 13.

⁵⁶ Kabataş, **Kıbrıs Türkçesinin Etimolojik Sözlüğü**, s.160.

⁵⁷ **A.g.e.**, s. 168.

dilinde tonsuz ekilde *tolu* eklinde bulunmaktadır⁵⁸. Keza vasıta hâli eki Kıbrıs'ta *-(y)la*, *-(y)ila*, *-(y)ilan*, *-nan*, *-(y)lnan* eklerinde mevcuttur. üphesiz bu örnekleri artırmak mümkündür. Kıbrıs'ta konu ulan Türkçenin üzerinde yapılan çalı maların tarihî geli imi de bunu tasdik eder niteliktedir. 1966 ile 2000 yılları arasında Türkiye üniversitelerinde Kıbrıs'ta konu ulan en az on bir farklı a ız üzerinde en az on üç çalı ma yapılmı tır⁵⁹. Ancak “bugün için” ibaresinin altı çizilmelidir. Zira bugün Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin olu turdu u içtimai ortam içerisinde, yayın kurulu larının ve resmî e itimin etkisi altında, geçmi te adanın farklı kö elerinde konu ulan a ızlar ve Türkiye'den gelen göçmenlerin adaya getirdikleri çe itli Anadolu a ızları kayna maktadır. üphesiz adanın farklı yörelerinde do up büyümü ve birbirinden farklı kültürel etkile imlere maruz kalmı , sonra da adanın kuzeyinde toplanmı bulunan orta ya ın üzerindeki Kıbrıs Türklerinin konu maları ile tamamı adanın kuzeyinde do mu veya büyümü ve büyüklerine nazaran farklı kültürel tecrübeler geçirmi gençlerin konu maları farklılık arz edecektir.

6. Sonuç

Sonuç olarak denilebilir ki, bu adlandırmaların tümünün aynı eyi ifade etmek için kullanıldı na üphe olmamakla birlikte bu kullanımların tamamının bilimlik olarak do ru oldu unu iddia etmek bilimlik yakla ımdan uzak olacaktır. Tercih sebebi ister mensubu bulunulan ekol olsun ister siyasi kaygılar olsun, ara tırmacıların Kıbrıs'ta Türklerin konu tu u lisani isimlendirmede hür iradelerini kullanmakta serbest olmalarına ra men, bilimlik eti in ilmî çalı malarda ilmen do ru olanı dile getirmeyi gerektirdi i göz önünde bulundurulmalıdır. Bu adlandırmalar içerisinde, en uygunsuz olanın bilimlik temeller yerine siyasi kaygılara dayanan Kıbrıstürkçe oldu u anla ılmaktadır. “Kıbrıs Türkçesi” adlandırması ise co rafi olarak Kıbrıs Türklerinin dilini tarif etmekle birlikte, bu dilin Türkçenin hiyerar ik yapısı içerisindeki yeri konusunda belirsizli e yol açtı ı için yanıltıcı olabilmektedir. “Kıbrıs A zı” Kıbrıs'ta konu ulan Türkçeyi bu hiyerar ik yapı içerisinde do ru yere, yani Türkiye Türkçesinin altına yerle tirmektedir. Ancak bu isimlendirme de adada konu ulan Türkçenin bölgesik çe itlili ini ortaya koymak cihetinden yetersiz kalmaktadır. Ortaya çıkmaktadır ki her türlü siyasi gayeden uzak olup hem Kıbrıs'ta konu ulan Türkçeyi Genel Türkçenin hiyerar ik yapısı içinde do ru yere oturtan hem de onun bölgesik çe itlili ini yansıtan “Kıbrıs Türk A ızları” veya “Türkçenin Kıbrıs

⁵⁸ A.g.e., s. 554.

⁵⁹ Sami Ergün, **Larnaka A zı**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafia Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Ankara 1966; Hilmi Elmas Atılgan, **Baf A zı**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafia Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Ankara 1966; Kemal Mehmet Ali Aksay, **Kıbrıs Klavya (Alaniçi) A zı**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafia Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Ankara 1968; erif Avkıran Erhat, **Lefko a A zı**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafia Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Ankara 1970; Y. Ünal, **Çatoz A zı**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafia Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Ankara 1971; Ertan Mahmut Özhurman, **Kıbrıs Baf A zı**, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Erzurum 1972; Erdo an Saraco lu, **Kıbrıs'ın Küçük Kaymaklı A zı**, Erdo an Saraco lu, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafia Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Ankara 1972; Hasan Sami Türközü, **Kıbrıs Limasol A zı**, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Erzurum 1972; Sonay Halil Ulaş, **Abohor A zı**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafia Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Ankara 1974; Canta Ta çı, Yıldıan, **Kıbrıs Lefko a, Ortaköy ve Gönyeli A zı Dil ve Gramer Hususiyetleri**, stanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, İstanbul 1979; Baykal Tu lu, **Magosa A zı**, stanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, İstanbul 1979; Ali Nail Gürkan, **Kıbrıs Mesarya A zı**, stanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, İstanbul 1980; Hasan Sarper Fevzi Kortay, **Kıbrıs A zı (Çatoz, Kalavaç, Kazafana, Kırmı)**, stanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, İstanbul 1981; Narin A a Batkan, **Kıbrıs Baf ve Limasol Göçmenlerinin A zı**, Gazi Üniversitesi, Basılmamı Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2000.

A ızları” ya da sadece “Kıbrıs A ızları” türünden adlandırmalar günümüz için en do ru olanlarıdır.⁶⁰

KAYNAKÇA

- ALTAN Mustafa Ha im (Haz.), **Milletlerarası Birinci Kıbrıs Tetkikleri Kongresi (14-19 Nisan 1969) Türk Heyeti Tebli leri**, Türk Kültürünü Ara tırma Enstitüsü, Ankara 1971.
- ARGUN AH Mustafa, “Kıbrıs A zında Ünlü De i meleri”, **İmi Ara tırmalar**, S:11 (2001), s. 7-27.
- _____, “Kıbrıs A zıyla İlgili Yyanlanmı Çalı malara Ele tirel Bir Bakı ”, smail Bozkurt (Haz.), **Üçüncü Uluslararası Kıbrıs Ara tırmaları Kongresi, 13-17 Kasım 2000**, C. 2, Do u Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Ara tırmaları Merkezi Yayınları, Gazima usa 2000.
- _____, “Ya ayan Kıbrıs Türk A zı”, **Türk Dili**, S:614 (2003), s. 193-203.
- ATILGAN Hilmi Elmas, **Baf A zı**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafya Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Ankara 1966.
- AVKIRAN Erhat, erif, **Lefko a A zı**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafya Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Ankara 1970.
- BATKAN Narin A a, **Kıbrıs Baf ve Limasol Göçmenlerinin A zı**, Gazi Üniversitesi, Basılmamı Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2000.
- BOESCHOTEN Hendrik – Heidi STE N (Haz.), **Einheit und Vielfalt in der türkischen Welt**, Harrassowitz Verlag, Wiesbaden 2007.
- BOZKURT . – H. ATE N – M. KANSU (Haz.), **İnci Uluslararası Kıbrıs Ara tırmaları Kongresi, 24-27 Kasım 1998**, C 4, Do u Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Ara tırmaları Merkezi Yayınları, Gazima usa 1999.
- BOZKURT smail (Haz.), **Üçüncü Uluslararası Kıbrıs Ara tırmaları Kongresi, 13-17 Kasım 2000**, C. 2, içinde, Do u Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Ara tırmaları Merkezi Yayınları, Gazima usa 2000.
- BOZTA ., “Kıbrıs A zı’nda Sesbiçimbilgisel De i meler.””, G. Durmu o lu – K. mer – A. Kocaman – S. Özsoy (Haz.), **Dilbilim Ara tırmaları 1991**, içinde, Hitit Yayınevi, Ankara 1991, s. 11-17.
- CANAN leri, “Kıbrıs Türk A ızlarında Sürüngen Adları”, **Kıbrıs Türk Dili**, S:2 (2009), s. 9-17.
- CANTA TA ÇI Yıltan, **Kıbrıs Lefko a, Ortaköy ve Gönyeli A zı Dil ve Gramer Hususiyetleri**, stanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, İstanbul 1979.

⁶⁰ Bu çalı ma kesinlikle Kıbrıs'ta konu ulan Türkçe üzerinde yapılmı çalı maların tamamını ele alımı olma iddiasını içermez.

- CHAMBERS J. K. ve Peter TRUDG LL, **Dialectology**, Cambridge – Londra – New York – New Rochelle – Melbourne – Sidney 1980.
- CUMAKUNOVA Günzira, “Kırgız ve Kıbrıs Türkçesi Atasözlerindeki Paralelizm.”, . Bozkurt – H. Ate in – M. Kansu (Haz.), **İnci Uluslararası Kıbrıs Ara tırmaları Kongresi, 24-27 Kasım 1998, C 4, içinde**, Do u Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Ara tırmaları Merkezi Yayınları, Gazima usa 1999, s. 121-130.
- ÇELEB Nazmiye, “Kıbrıs A ızları ve Dil Etkile imi.” **Türk Dili S:616** (2003), s. 394-398.
- _____, **Kıbrıs Türk A ızlarında Dil li kisi zleri**, stanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamı Doktora Tezi, stanbul 2010.
- DEM R Nurettin, & Fikret TURAN (Haz.), **Scholarly Depth and Accuracy / A Festschrift to Lars Johanson – Lars Johanson Arma anı**, Grafiker Yayınları, Ankara 2002
- DEM R Nurettin, “‘Wollen’ im Zyperntürkischen”, **Mediterranean Language Review**, S:14 (2002), s. 9-20.
- _____, “Kıbrıs A ızları Üzerine”, Nurettin Demir & Fikret Turan (Haz.), **Scholarly Depth and Accuracy / A Festschrift to Lars Johanson – Lars Johanson Arma anı**, içinde, Grafiker Yayınları, Ankara 2002, s. 101-110.
- _____, “Kıbrıs A ızlarında imi Hakkında”, **Bilig**, S:23 (2002), s. 129-139.
- _____, “Kıbrıs’ta Türkçe”, Nihat Öztoprak – Bayram Ali Kaya (Haz.), **Suya Dü en Sancak. Kıbrıs Türk Kültürü Üzerine ncelemeler**, içinde, 47 Numara Yayıncılık, stanbul 2007, s. 60-79.
- _____, “On imi in Cypriot Turkish”, **Turkic Languages**, S:7 (2003), s. 268-274.
- _____, “Bemerkungen zu gebundenen Sätzen”, Hendrik Boeschoten – Heidi Stein (Haz.), **Einheit und Vielfalt in der türkischen Welt**, içinde, Harrassowitz Verlag, Wiesbaden 2007, s. 160-170.
- _____, “Kıbrıs A ızlarında tek Eki Almı Cümleler”, **V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı, 20-26 Eylül 2004 Ankara, Bildiri Özetleri**, içinde, TDK Yayınları, Ankara 2005, s. 725-729.
- DEM R Nurettin, ve Lars JOHANSON, “Dialect Contacts in Northern Cyprus”, **International Journal of the Sociology of Language**, S:181 (2006), s. 1-9.
- DEM RCAN Ö. – A. ERÖZDEN (Haz.), **XV. Dilbilim Kurultayı, 24-25 Mayıs 2001, Bildiriler**, Yıldız Teknik Üniversitesi Vakfı Yayınları, stanbul 2001.
- DERZ NEVES Habib – Sultan METEC , **Gıbrız A zıyan Kıbrıs Masalları**, Y.D.Ü. Matbaası, Lefko a 2009.

- 📖 D M L L E R A R I , **Kıbrıs A ızları Üzerine Bir Çalı ma**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafya Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Ankara 1984.
- 📖 DUMAN Musa, “Kıbrıs A zı Üzerine Bazı Notlar”, **İmi Ara tırmalar**, S:8 (1999), s. 115-130.
- 📖 _____, “Kıbrıs A zının Morfolojik Kaynakları: +cık Küçültme Ekinin Kullanımı.” smail Bozkurt (Haz.), **Üçüncü Uluslararası Kıbrıs Ara tırmaları Kongresi, 13-17 Kasım 2000**, C. 2, içinde, Do u Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Ara tırmaları Merkezi Yayınları, Gazima usa 2000, s. 15-25.
- 📖 DURMU O LU G. – K. MER – A. KOCAMAN – S. ÖZSOY (Haz.), **Dilbilim Ara tırmaları 1991**, içinde, Hitit Yayınevi, Ankara 1991.
- 📖 ERC YAS Osman, “Kıbrıs A zındaki Öz Türkçe Kelimeler Açısından *Da arcık*’ın Dili”, **Diyalektolog**, S:2 (2011), s.15-28.
- 📖 EREN Hasan, “Enigmes Populaires Turques de Chypre”, **Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae**, S:11 (1960), s. 105-114.
- 📖 _____, “Kıbrıs Azının Kökeni”, Mustafa Ha im Altan (Haz.), **Milletlerarası Birinci Kıbrıs Tetkikleri Kongresi (14-19 Nisan 1969) Türk Heyeti Tebli leri**, içinde, Türk Kültürünü Ara tırma Enstitüsü, Ankara 1971, s. 347-359.
- 📖 _____, “Kıbrıs’ta Türkler ve Türk Dili”, **Türkoloji Dergisi**, S:1 (1964), s. 1-14.
- 📖 ERG N Muharrem, **Türk Dil Bilgisi**, stanbul Üniversitesi Yayınları, stanbul 1962.
- 📖 ERGÜN Sami, **Larnaka A zı**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafya Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Ankara 1966.
- 📖 FEVZ KORTAY Hasan Sarper, **Kıbrıs A zı (Çatoz, Kalavaç, Kazafana, Kırnı)**, stanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, İstanbul 1981.
- 📖 GEORG OU-SCHARL PP Kyriaki – Wolfgang-E SCHARL PP, “Three Examples of a Turkish Cypriot Dialect”, **Mediterranean Language Review**, S:10 (1998), s. 169-178.
- 📖 GÖKÇEO LU Mustafa, **Kıbrıs Türk A ızları Sözlü ü**, Türkiye Bankası Yayınları, stanbul 2008.
- 📖 _____, **Kıbrıs Türk kilemeleri ve Yansıma Sesleri Sözlü ü**, E itim Vakfı Yayınları, Lefko a 2004.
- 📖 GÜMÜ ATAM Gümü atam, “Kavram Alanları Açısından Kıbrıs Türklerince Hayvanlara Verilen Adlar”, **Diyalektolog**, S:3 (2011), s. 11-32.
- 📖 _____, “Kıbrıs A ızlarında Ek Eylem –I (Birle ik Çekimler)”, **Turkish Studies**, S:6/1 (2011), s. 1187-1216.

- _____ , “Kıbrıs A ızlarında Organ Adlarıyla Kurulan Deyimler”, **Selçuk Üniversitesi Türkiyat Ara tırmaları Dergisi**, S:27 (2010), s. 249-295.
- _____ , “Kıbrıs A ızlarında Seçilmi Bir Kod: nice”, **Turkish Studies**, S: 6/2 (2011), s. 455-466.
- _____ , “Kıbrıs A zı Üzerine Hazırlanan Sözlükler ve Bu Sözlüklerdeki Yöntem Sorunları”, **Turkish Studies**, S:4/4 (2009), s. 481-504.
- _____ , “Söz Dizimi Açısından Kıbrıs Türk Atasözleri: Türkiye Türkçesindeki Varyantlarla Paralellikler ve Sapmalar”, **Diyalektolog**, S:2 (2011), s. 41-54.
- GÜRKAN Ali, **Kıbrıs A zında Edatlar Ba laçlar ve Ünlemlerin Kullanım Özellikleri**, KKTC Millî E itim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1997.
- HAKER Bener Hakkı, **Kıbrıs Türkçesi Sözlü ü**, SAMTAY Vakfı Yayınları, Gazima usa 2003.
- HAL L ULAÇ Sonay, **Abohor A zı**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafya Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Ankara 1974.
- İkokul 4. Sınıflar için Türkçe Okuma ve Etkinlik Kitabı. 1. Kitap**, KKTC Millî E itim, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Lefko a 2010.
- MER Kamile, “Kıbrıs A zı’nda Tümce Sonu Perde De imeleri”, Ö. Demircan – A. Erözden (Haz.), **XV. Dilbilim Kurultayı, 24-25 Mayıs 2001, Bildiriler**, içinde, Yıldız Teknik Üniversitesi Vakfı Yayınları, stanbul 2001, s. 45-54.
- JOHANSON Lars, “Türk Dillerinde Odaksıl imdiki Zaman aretleyicisi ve Kıbrıs Türkçesinde Eksikli i”, **Bilig**, S:49 (2009), s. 93-100.
- KABATA Orhan, “eyner/e ner Sözcü ünün Kökeni Üzerine”, **Kıbrıs Türk Dili**, S:2 (2009), s. 5-8.
- _____ , “Kıbrıs Türk A ızlarında Korunan Eski Sözcükler Üzerine”, **Türk Dili**, S:639 (2005), s. 223-238.
- _____ , **Kıbrıs Türkçesinin Etimolojik Sözlü ü**, Öncü Basımevi, Lefko a 2007.
- KAPPLER Matthias, “Contact-induced Effects in the Syntax of Cypriot Turkish”, **Turkic Languages**, S:12 (2008), s. 196-213.
- KONU KO LU Ayda – Elif KARAKU (Haz.), **Karaman Dil Kültür ve sanat Dergisi 730. Türk Dil Bayramı Özel Sayısı**, Karaman 2007.
- KONUR smet, **Kıbrıs Türkleri**, Bürhaneddin Matbaası. Lefko a 1938.
- KURTBÖKE Petek, “A Methodological Option for Building the Mixed Code Lexicon in Cyprus”, **Mediterranean Language Review**, S:15 (2003/04), s. 167-180.

Ara tırmaları Kongresi, 13-17 Kasım 2000, C. 2, içinde, Do u Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Ara tırmaları Merkezi Yayınları, Gazima usa 2000, s. 1-13.

_____, **Aya rini'den Akdeniz'e Kıbrıs A zının De i imi**, Lefko a Adım Yayınları, Lefko a 2003.

RONA Bengisu (Haz.), **Current Issues in Turkish Linguistics. Proceedings of the 5th International Conference on Turkish Linguistics, C. 2, içinde,** Hitit Yayınevi, Ankara 2001.

SA OL Gülden, “Kıbrıs A zı Üzerine Yapılan Çalı malar”, **Bir, Türk Dünyası ncelemeleri Dergisi**, S:8 (1997), s. 99-106.

SAM TÜRKÖZÜ, Hasan, **Kıbrıs Limasol A zı**, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Erzurum 1972.

SARACO LU Erdo an, “Kıbrıs A zının Fonetik Özellikleri.” **Uluslararası Türk Dili Kongresi 1992 (26 Eylül – 1 Ekim 1992), içinde,** TDK Yayınları, Ankara 1996, s.329-340.

_____, **Kıbrıs A zı – Ses Bilgisi özellikleri, Metin Derlemeleri, Sözlük**, Ate Matbaası, Lefko a 2009.

_____, **Kıbrıs A zı**, KKTC Milli E itim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, Lefko a 1992.

_____, **Kıbrıs A zı**, Yarı Off-Set, Lefko a 1980.

_____, **Kıbrıs'ın Küçük Kaymaklı A zı**, Erdo an Saraco lu, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafya Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi, Ankara 1972.

SAVO LU Ö., **Cypriot Turkish: A Variationist Perspective**, York University, Yayılanmamı Yüksek Lisans Tezi, Toronto 2001.

SCHARLIPP Wolfgang-E., “Classification of the Greek Loanwords in the Turkish Dialects of Cyprus”, Jens Peter Laut – Mehmet Özlmez (Haz.), **Bah ı Ögdisi, Klaus Röhrborn Arma amı, içinde,** Simurg Yayınları, stanbul 1998, s. 311-315.

_____, “Zur Syntax der türkischen Dialekte Zyperns”, **Materialia Turcica**, S:20 (1999), s. 1-10.

TASNAD Edit, “Kıbrıs Türkçesi ile Macarca'nın ncileri: Atazözlerimiz ve Deyimlerimize Dair.” Ülker Vancı-Osam (Haz.), **Dördüncü Uluslararası Kıbrıs Ara tırmaları Kongresi Bildirileri, 28-29 Kasım 2002, içinde,** Do u Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Ara tırmaları Merkezi Yayınları, Gazima usa 2002, s. 329-338.

TA ÇI Yıltan, **Kıbrıs A zı Dil Özellikleri**, Akar Yayıncılık, Lefko a 1986.

